

Program družinske pismenosti za starše predšolskih otrok

BRANJE ZA ZNANJE IN BRANJE ZA ZABAVO

Ljubljana, december 2006

1 SPLOŠNI DEL

1.1 IME PROGRAMA

Ime programa družinske pismenosti je Branje za znanje in branje za zabavo.

1.2 UTEMELJITEV PROGRAMA

Za razvoj posameznikove pismenosti kot tudi za nadaljnjo izobraževalno, poklicno in nenazadnje življenjsko pot imajo pomembno vlogo pogoji družinske pismenosti. Otroci so v predšolskem obdobju deležni različnih pogojev družinske pismenosti. Raziskave kažejo, da je raven pismenosti, ki jo doseže posameznik, sorazmerna ravni pismenosti njegovih staršev. Mednarodna raziskava o pismenosti odraslih, ki jo je izpeljal Andragoški center Slovenije (2000), je pokazala, da ima pri nas domače okolje pomemben vpliv na raven pismenosti odraslih. Tako posamezniki, katerih starši imajo višje stopnje izobrazbe, v povprečju tudi sami dosežajo višjo stopnjo izobrazbe; tisti, katerih starši so manj izobraženi, pa dosežajo nižjo izobrazbo. V procesu šolanja posameznik ne nadoknadi pomanjkanja vzpodbud v domačem okolju na področju pismenosti.

Sistematičnega spodbujanja razvijajoče se pismenosti, ki ga izvajajo v vrtcih, so deležni le nekateri otroci, saj velik delež otrok sploh ni vključen vrtce. Večina staršev se danes zaveda pomena pismenosti in izobrazbe, za svoje otroke si želijo, da bi bili v šoli uspešni, vendar pa ne znajo vsi nuditi otroku ustrezne pomoči in podpore. V tujini s primernimi programi družinske pismenosti pomagajo tako staršem kot otrokom, kar je še posebej pomembno za tiste otroke, ki ne obiskujejo vrtca in hkrati v domačem okolju nimajo ustreznih pogojev družinske pismenosti.

Program družinske pismenosti za starše predšolskih otrok je nastal skladno z Akcijskim načrtom¹ za leto 2006 predloga Nacionalne strategije za razvoj pismenosti. Razvoj programa financirata

---

¹ Predlagani program se v Akcijskem načrtu navezuje na dejavnosti:

- razvoj programov za izboljšanje ravni pismenosti otrok,
- izvajanje programov za razvoj pismenosti v širši družbeni skupnosti,
- razvoj aktivnih oblik dela s starši za predšolske otroke,
- razvoj programov za razvijanje in izboljšanje ravni pismenosti odraslih,
- izvajanje novo razvitih programov, ki so brezplačni za udeležence,

Evropski socialni sklad in Ministrstvo za šolstvo in šport. Nosilec projekta: Andragoški center Slovenije, Ljubljana, odgovorna nosilka: dr. Livija Knaflič, sodelavka Andragoškega centra Slovenije.

1.3 CILJNA SKUPINA

Program je namenjen staršem (oziroma starim staršem, ki so motivirani za vključevanje) predšolskih otrok (od štiri do šest let), ki iz različnih razlogov (socialni, ekonomski, kulturni, izobrazbeni itn. ...) niso imeli dobrih možnosti za razvoj lastne pismenosti, in tistim, ki so motivirani za pomoč pri razvijanju porajajoče se pismenosti svojih otrok, vendar so premalo vešč, da bi bili pri tem uspešni.

Program je namenjen odraslim, dejavno pa vključuje tudi otroke.

V program se bodo starši (ali stari starši) in njihovi otroci vključili brezplačno.

1.4 CILJI PROGRAMA

V okviru programa bodo potekala srečanja, ki bodo omogočala postopen razvoj družinske pismenosti in izboljšanje pismenosti pri vseh družinskih članih, od prvih korakov v svet pismenosti do bolj načrtnega osvajanja posameznih faz porajajoče se pismenosti.

Cilji programa usposabljanja so, doseči, da starši:

- pridobijo temeljna znanja in spretnosti za razvoj družinske pismenosti in s tem razvijajo lastno pismenost,
- pridobijo temeljno znanje in spretnosti za spodbujanje otrokove porajajoče se pismenosti,
- spoznajo primerne oblike spodbujanja porajajoče se pismenosti,
- spoznajo, da imajo lahko aktivno vlogo pri spodbujanju otrokove porajajoče se pismenosti, ki je ključna za otrokov razvoj v uspešnega bralca in uspešnega učenca,

-
- pripravo didaktičnih in strokovnih gradiv za razvoj pismenosti,
  - brezplačno izobraževanje in usposabljanje kadrov

- spoznajo različne oblike aktivnega preživljanja prostega časa z otrokom, ki hkrati spodbujajo otrokovo porajajočo se pismenost,
- spoznajo, da je branje knjig užitek in zabava, in to vedenje prenesejo na svoje otroke,
- spoznajo, da je branje vir znanja in vrednota, ter to vedenje prenesejo na svoje otroke,
- spoznajo primerno otroško literaturo in spoznajo splošno knjižnico.

1.5 TRAJANJE PROGRAMA

Program traja 25 pedagoških ur in se izpelje v obliki srečanj praviloma po 2 pedagoški uri tedensko (z izjemo enega srečanja, ki traja 3 ure), od tega naj bi dve srečanja potekali v knjižnici. Program traja predvidoma 12 tednov.

1.6 PROSTOR IZVAJANJA

Program se bo izvajal v vrtcih po vsej Sloveniji, vključil pa bo tudi obisk najbližje splošne knjižnice (če v bližnjem okolju ne bo splošne knjižnice, se vrtec lahko poveže tudi z najbližjo šolsko knjižnico, kjer pa bi bilo treba zagotoviti dostop za družine s predšolskimi otroki; ponekod bo na voljo le bibliobus).

2 POSEBNI DEL

2.1 ORGANIZACIJA IZVEDBE PROGRAMA

V program se vključujejo starši (ali stari starši) predšolskih otrok ne glede na to, ali otrok obiskuje vrtec.

Program družinske pismenosti za starše predšolskih otrok izvaja vrtec v sodelovanju s splošno ali šolsko knjižnico. Program izvajata dve vzgojiteljici v sodelovanju s knjižničarjem iz območne splošne knjižnice. Če to ni mogoče, se vrtec poveže z bližnjo šolsko knjižnico in v tem primeru sodeluje šolski knjižničar, izjemoma (v odročnih, oddaljenih krajih) program izvajata vzgojiteljici

sami. Izvajanje programa poteka timsko in vključuje predvidoma ekipo treh strokovnjakov; dveh strokovnih delavcev z izkušnjami v vzgoji in izobraževanju (svetovalec – koordinator in svetovalec) in knjižničarjem (svetovalec).

Poleg vzgojiteljic lahko program družinske pismenosti po uspešno zaključenem usposabljanju za izvajanje programa izvajajo tudi drugi strokovni delavci v vrtcu ali šoli (svetovalni delavci psihologi, pedagogi, socialni delavci, specialni pedagogi ter učiteljice razrednega pouka).

V program je vključenih 8 do 12 staršev in njihovih otrok. Čas, ko so starši sami na predavanju in delavnici, otroci preživijo z eno od sodelavk tima (ustvarjajo, se igrajo, berejo ...). Obisk knjižnice, zaključna prireditev, obisk kulturne ustanove in ustvarjalna delavnica so namenjeni staršem in otrokom skupaj.

V program se lahko vključujejo starši otrok, ki obiskujejo vrtec, in starši otrok, ki niso vključeni v vrtec.

2.2 VSEBINA PROGRAMA

Starši bodo v programu spoznali pomen družinske pismenosti, se seznanili s tem, kako beremo z otrokom, spoznali bodo kakovostno otroško literaturo in druge medije, se poučili o pomenu pismenosti, spoznali bodo didaktične igre za spodbujanje bralnih spretnosti. Svetovalci jih bodo skupaj z otroki peljali na obisk v knjižnico, spoznali bodo različne dejavnosti, ki jih lahko počno starši za spodbujanje otrokove porajajoče se pismenosti ter razvijanje motivacije za branje.

Vsebine programa družinske pismenosti za starše predšolskih otrok:

1. Pomen družinske pismenosti
2. Kako beremo z otrokom
3. Otroške knjige (zvrsti, primernost starostni stopnji, izbor, kakovost)
4. Knjiga in drugi mediji
5. Pisave okrog nas – osveščanje o pomenu pismenosti
6. Didaktične igre za spodbujanje bralnih spretnosti
7. Skupen obisk knjižnice
8. Pismenost ob domači mizi – spodbujanje v domačem okolju

9. Skupen obisk knjižnice
10. Skupna delavnica izdelovanja lutk na osnovi izbrane knjige
11. Skupen obisk kulturne ustanove v domačem kraju
12. Zaključna prireditev (skupna dramatizacija izbrane knjige z izdelanimi lutkami)

Vsako od srečanj traja dve pedagoški uri, za skupen obisk kulturne ustanove v domačem kraju pa so predvidene 3 ure.

2.3 POSEBNO ZNANJE IZVAJALCEV PROGRAMA

Program lahko izvajajo strokovni delavci, ki so uspešno zaključili program usposabljanja svetovalcev za program družinske pismenosti za starše predšolskih otrok Branje za znanje in branje za zabavo, ki ga izvaja Andragoški center Slovenije.

2.4 SESTAVLJALCI PROGRAMA

Program sta sestavili: dr. Livija Knaflič, sodelavka Andragoškega centra Slovenije, in mag. Nataša Bucik, zunanja strokovna sodelavka.

VSEBINA

1 SPLOŠNI DEL	2
1.1 IME PROGRAMA	2
1.2 UTEMELJITEV PROGRAMA.....	2
1.3 CILJNA SKUPINA	3
1.4 CILJI PROGRAMA	3
1.5 TRAJANJE PROGRAMA	4
1.6 PROSTOR IZVAJANJA.....	4
2 POSEBNI DEL.....	4
2.1 ORGANIZACIJA IZVEDBE PROGRAMA.....	4
2.2 VSEBINA PROGRAMA	5
2.3 POSEBNO ZNANJE IZVAJALCEV PROGRAMA.....	6
2.4 SESTAVLJALCI PROGRAMA	6